

de architecten verder gaat? "Als je vindt dat het in bepaalde situaties niet goed is gegaan, moet je na zo'n studieopdracht ook de stap durven te nemen om dat niet te doen. Dat moet dan natuurlijk wel beargumenteerd gebeuren. We hebben daar nu nog geen standpunten over ingenomen, die discussie komt nog." Maar wordt dat wel geaccepteerd door de andere partijen als jullie nu zeggen dat je niet verder wil? Toine: "We hebben onze in de projecten vrij helder ben er niet bijgezet om te keuren of daaraan inhoud te worden. We hebben er bij gaten die zeer goed op de hoo, er in de wijk leeft, meer een hebben ook nooit gezegd 'Da in de actiegroep toestemming dan kunnen we pas verder'."

Konklusies

Wat voor konklusies trekken jullie van manier van werken voor de toekomst? Er structureel faciliteiten zijn om op achtige manier vooruit te werken? Toine: "Naast deze projecten is er in de wijk steeds wel wat ruimte geweest voor dit soort zaken. We zijn nu bezig met die in de Osseweibuurt. Dat gebeurt 'Stadstimmeren' om. In het verleden is ook wel eens gedaan, samen met de projectleiders van de korporatie. Maar dat dreigde ook wel eens te verzanden. 'Stadstimmeren' geeft wel een strak tijdschema. Dat is soms lastig, maar zorgt wel voor de nodige druk. Het is natuurlijk erg prettig en stimulerend als er extra geld is voor dit soort studies, als er mogelijkheden geschapen worden om

pe. net 13

... wel opgeleverd. ... moet alles via de dienstlijnen en is er de eeuwige kwestie van onvoldoende capaciteit. De aanpak in de projecten is in die zin weer wat ouderwets geweest, dat er op projectgroepniveau belangrijke kwesties zijn aangepakt. Zaken die nodig zijn, ook al passen ze niet helemaal binnen de normale productiemachine." A.O.

Kop van de Nieuwe Binnenweg

dien-
apaci-

Experiment additionele arbeidsplaatsen

De Praktijk

Er zijn teveel mensen, die als gevolg van langdurige werkloosheid gedwongen zijn niets te doen, terwijl ze wel willen werken. Er is veel werk, dat als "maatschappelijk waardevol" wordt gezien, maar waarvoor geen geld beschikbaar is. Dit zijn de twee peilers voor het 'experiment additionele arbeidsplaatsen'.

De koppeling van deze twee punten leidt tot het creëren van nieuwe banen tegen een minimum-loon. Dat bleek in de praktijk toe te passen. In meerdere wijken zijn mensen aan het werk geholpen. Met die praktijk komen ook de grenzen van het experiment, en de kritiek erop in zicht.

Maatschappelijk zinvol werk is vooral te vinden in de kollektieve sektor en in de directe

woon- en leefomgeving. Door diverse negatieve ontwikkelingen:

- verdergaande individualisering of sociaal isolement,
 - verdwijnende werkgelegenheid,
 - dalende inkomens,
 - de middenstand verdwijnt, de buitenruimtes verpauperen,
 - het teruglopende voorzieningenniveau en
 - het recent gevoerde bezuinigingsbeleid van de regering en de gemeente, is in veel oudere wijken een neerwaartse spiraal ontstaan.
- Deze opeenstapeling van problemen heeft grotere verhuisbewegingen, en afnemende sociale controle. Maatschappelijk gezien leidt dit tot een "niemandsland tussen de individuele verantwoordelijkheid van de burgers enerzijds en de kollektieve verantwoordelijkheid van bedrijven, verkokerde instanties en overheid anderzijds".

Binnenterrein Kralingen-West

Additioneel werk

De Rotterdamse arbeidsmarkt kent een tweetal grote problemen; Ten eerste is er een tekort aan geschoold personeel. Het Samenwerkingsverband Rotterdam Werkt (beroepsscholing volwassenen tot en met LBO-nivo) en het project Investeren Rotterdam Werkt (werving nieuwe banen bij nieuwe bedrijfsvestigingen in Rotterdam), proberen in samenwerking met het GAB, dit probleem op de arbeidsmarkt op te lossen.

Ten tweede zijn er veel laaggeschoolde werklozen, die gezien de vraag op de arbeidsmarkt en de beschikbare scholingsmiddelen, volgens de GSD geen kans meer hebben op terugkeer naar de arbeidsmarkt.

Voor die groep wordt een werkperspectief geschapen middels het Experiment Additionele Arbeid gestart. Doel van het experiment is "na te gaan in hoeverre het mogelijk is voor de groep werklozen, die langer dan drie jaar werkloos zijn, ouder dan veertig jaar en laagopgeleid, maatschappelijk zinvolle banen te creëren". Voor de financiering geeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geld. De niet uit te betalen uitkeringen gebruikt SOZAWE om het grootste deel van de loonkosten te subsidiëren. De stichting Nieuwe Banen Rotterdam Werkt (N.B.R.W.) heeft de taak het experiment in Rotterdam uit te voeren. Mensen worden op basis van een oriënteringsgesprek door de GSD doorverwezen naar N.B.R.W., indien is vastgesteld dat een reguliere baan er niet meer inzigt.

In Charlois en IJsselmonde zijn de stichtingen "Werk in Charlois" en "Werk in IJsselmonde" opgericht. Zij hebben tot doel het werkgelegenheidsbeleid in deze gebieden vorm te geven. De projectkoördinatoren Werkgelegenheid in deze gebieden, Mar Aalders en Dick Timmerman, en de opbouwwerker in Kralingen-West, Henk Kosse, hebben de handschoenen opgepakt en additionele banen in de wijken gekreërd. Van de driehonderd zijn ruim honderd banen in de wijken gekreërd. Bijgaand hun ervaringen en commentaar op het experiment.

Binnen deze kaders moet ons inziens het maatschappelijk zinvol werk gezocht worden. Uitgangspunt bij de aanpak is om met behulp van de additionele arbeidsplaatsen de neerwaartse spiraal om te buigen. Inzet van additionele werkgelegenheid alleen zonder andere middelen van de overheid kan geen wonderen verrichten het kan wel het kantelpunt zijn.

Wij hebben voor het ontwikkelen van deze banen de volgende criteria ontwikkeld:

- het moet gaan om arbeidsplaatsen, die voor de mensen werkbevrediging opleveren met de daarbij horende sociale contacten en werkklimaat;
- het moet gaan om werk, dat een positief resultaat heeft voor de wijk: beter onderhouden buitenruimtes, beter functionerende voorzieningen, meer sociale controle;
- het moet gaan om banen, die ingepast kunnen worden in de arbeidsorganisaties, waarbinnen het werk georganiseerd wordt.

We noemen enkele voorbeelden

De huismeesters

Per 1 januari jl. zijn door S.W.I.C en S.W.I.J. bij vier woningbouwcorporaties in totaal 18 huismeesters aangesteld. Zowel de arbeidsplaats als het werk, dat de huismeester als eerste aanspreekbare punt tussen de korporatie en de huurders verricht, is additioneel. De huismeester zorgt voor de sociale veiligheid, heeft een functie bij het goed afvoeren van vuil en afval, is voor de (oudere) bewoners desgewenst het eerste aanspreekpunt naar buiten, en draagt daardoor bij tot een beter woon- en leefklimaat. Het invoeren van de functie huismeester bij de korporaties vraagt wel aanpassingen van hun werkorganisatie. Na een periode van het verwerven van deze banen hebben SWIC en SWIJ nu vooral de taak mee te denken over de functie-inhoud, de organisatie en de op de functie-gerichte vakscholing van de huismeesters.

Sociale veiligheid

Maatschappelijk zinvol werk in de sociale veiligheid is veel moeilijker te organiseren. In de projecten "intensivering beheer winkelcentra IJsselmonde" en "veilig parkeren metro-station Slinge" zijn door ons ervaringen opgedaan. Een breed scala van instellingen, over-

heden en het bedrijfsleven moet betrokken worden bij de realisatie van dit soort projecten: De politie stedelijk en in het distrikt, de RET, het project HALT, Multibedrijven, deelgemeente, het bedrijfsleven en de gemeentelijke overheid moeten allen positief willen meewerken om het Slinge-project van de grond te krijgen. Bij het winkelcentra moet nog toegevoegd worden: de eigenaar van het centrum, de beheersmaatschappij en de vele winkeliers. Daarenboven ligt er ook nog de taak e.e.a. te bespreken met de achterbannen. Voorwaar geen geringe opgave.

Wijkbeheer

In het project in Kralingen-West is de problematiek van de "semi-openbare ruimte" aangepakt. Probleem is, dat niemand van de betrokken instanties zich verantwoordelijk voelt voor het beheer van deze ruimtes, terwijl gezamenlijke verantwoordelijkheid blijft steken in goede voornemens en niet-functionerende werkafspraken.

Het opbouwwerk heeft het Experiment Additionele Arbeidsplaatsen aangegrepen om een samenwerkingsverband te creëren tussen de dienst gemeentewerken, de deelgemeente Kralingen en de bewonersorganisatie. Vervolgens is er een ploeg "onderhoud buitenruimtes" gevormd. De ploeg is concreet aan het werk in de wijk, dus voor de bewoners aanspreekbaar voor allerlei knelpunten. Gevolg: de bewonersorganisatie kan op basis van deze signalen meteen actie ondernemen. De aanwezigheid van de ploeg maakt het voor bewoners mogelijk zelf weer een deel van de verantwoordelijkheid voor onderhoud tussen de huizenblokken op zich te nemen. Vanuit de bewonersorganisatie worden ze hierop aangesproken. Door de inbedding van het project heeft het initiatief de nodige doorwerking naar de samenwerkende organisaties. Door de koppeling naar de dienst gemeentewerken kunnen ook andere gemeentelijke diensten snel worden ingeschakeld bij de oplossing van specifieke problemen. De relatie met de bewonersorganisatie en de deelgemeente maakt het mogelijk in de uitvoering te zorgen voor de koppeling tussen verschillende activiteiten, bijvoorbeeld het beleggen van een straatvergadering over beheer en sociale veiligheid meteen na de eerste grote schoonmaakbeurt in deze buitenruimtes. De start van het project is veelbelovend. Zowel de buurt als de partners van het samenwerkingsverband zijn enthousiast.

Kanttelingen bij een flitsend initiatief

Terugkijkend naar onze criteria voor de banen kunnen we zeggen, los van de wijze van financiering en de hoogte van het loon, dat er in een zeer korte tijd in de drie werkgebieden vele voor de wijken en betrokkenen zinvolle werkplekken zijn georganiseerd. Er zijn positieve reacties van alle betrokkenen. Voor een definitief oordeel van de effecten, voor de mannen en vrouwen op de werkvloer, moeten we wachten tot het eind van dit experimentele jaar. Toch willen we een paar kantte-

keningen zetten bij de huidige organisatie van het experiment.

De banen

* Naar onze mening is het creëren van "maatschappelijke banen", teveel verwaterd tot additionele banen, die reeds eerder bestonden binnen of buiten het gemeentelijk apparaat. En die weinig relatie hebben met de werkelijke maatschappelijke problematiek in de wijken.

* Het experiment blijft teveel beperkt tot banen in de sfeer van de overheid of gesubsidieerde sektor. Juist op het scheivlak van overheid, bedrijfsleven en samenleving liggen de mooiste kansen voor vernieuwend maatschappelijk zinvol werk. In de volgende fase van de additionele arbeidsplaatsen moeten deze mogelijkheden vergroot worden.

* De beloning voor het verrichte werk is erg schraal: kostwinners in gezinsverband gaan er zegge en schrijven f 15,- per maand op vooruit, alleenstaande verdieners veel meer. Het effect is dat de meerderheid van de deelnemers alleenstaanden zijn.

* De rechtspositie is armoedig: arbeidskontraktant voor één jaar, geen pensioenopbouw, geen CAO. Het wettelijk minimumloon is bij aanvang van de baan gelijk het maximum.

* Door bovenstaande arbeidsrechtelijke beperkingen krijg je geen reëel beeld van de mogelijke doelgroep voor dit soort banen.

De organisatie van het experiment

* In de experimentele fase is er naar bevind van zaken gehandeld als het ging om financiering van de secundaire arbeidskosten.

Afhankelijk van de financiële mogelijkheden bij de opdrachtgever werd deze rekening of door NBRW of door de opdrachtgever betaald. Bij continuering van het experiment bestaat de kans, dat arbeidsplaatsen als gevolg van de voor de opdrachtgever oplopende secundaire arbeidskosten, niet kunnen worden gekontinueerd.

* De nauwe relatie van de stichting NBRW met de GSD heeft voor de potentiële doelgroep een aantal vervelende gevolgen. Een deel van de doelgroep zal, vanwege de sanctie-middelen van de GSD, het "sociaal-gewenste-antwoord" geven. Anderen zullen vanwege juist die GSD niet thuis geven; de associatie met werkverschaffing zal hieraan niet vreemd zijn.

* Centraal ijkpunt voor de groep langdurig werklozen is het door de GSD te voeren heroriënteringsgesprek. Bij de selectie voor de banen valt een groot aantal kandidaten weer af. Totaal geen beheersing van de Nederlandse taal, of feitelijk door velerlei oorzaken arbeidsongeschikt óf te hoog gekwalificeerd zijn veel voorkomende zaken.

De oorspronkelijke doelstelling een op de persoon gericht actie-plan richting arbeidsmarkt uit te zetten, komt op deze manier wel erg dunnetjes uit de verf. Het NBRW dreigt de volgende in het rijtje doorverwijsadressen te worden in plaats van een reëel alternatief voor de oorspronkelijk beoogde doelgroep. Overigens, vele aangeschrevenen laten dit

aanbod voor werk aan hun voorbijgaan: het is tijdelijk en tegen lage beloning.

Voorzichtige uitbouw

Deze kritiekpunten leiden tot voorzichtigheid als het gaat om verdere uitbouw van het project. In de komende maanden zal ook vanuit de wijken getracht worden de voorwaarden voor het welslagen van het project en de daarbij horende verbetering van de arbeidsvoorwaarden voor deze werknemers aan de orde te stellen. Dit als aanloop naar een definitieve regeling van additionele arbeidspools als sluitstuk van het nieuwe arbeidsmarktbeleid.

Als vanaf 1991 arbeidspools kunnen worden ingevoerd dan lijkt niets logischer dan het NBWR-project in deze richting uit te bouwen. Op deze manier lijkt het gevaar aanwezig dat er een grootstedelijke aanpak zonder het door ons beoogde maatwerk ontstaat. De kwaliteit van de banen en de noodzakelijke werkbegeleiding komt o.i. dan sterk onder druk te staan. Wij pleiten bij voortzetting in bovenbedoelde zin ervoor om sturings- en uitvoeringsmogelijkheden op decentraal nivo te realiseren. Moet het vervolg van het experiment niet gewoon "normaal (gehonoreerd) werk" in een "normale baan" zijn?

Janwillem Springeling, Dick Timmerman

Beheer van het Brienenoord-eiland

